

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.
Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmérsékeltőbb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Elismerés! taps vihar!

Debreczen, okt. 4.

(T.) Miben áll a jó gazdálkodás? A gazdaság emeléséből, helyes beruházások eszközéséből, a viszonyokhoz való alkalmazkodni tudásból és: j ö v e d e l e m p r o d u k á l á s á b ó l. Csakhogy a jövedelmet beruházások nélkül emelni lehetetlen, fából való vas karika. De mert a beruházások pénzbe kerülnek, mert azokat sok esetben meg is kell szűkölni; más, talán kellemesebb kiadásokat kell beszűntetni; még az is megcsúsz, hogy foltozott ruhában kell járni, ami az ember kinézéséből sokat levon: hát akik a külszín után ítélnék, a befektetés természetét nem értik, a jövő iránt bizalmatlanok, türelmetlenek, csak a jelent nézik mérvadóknak, azok, a befektetéseknek mindenkor ócsárlói, a befektetőnek elitelő birái szoktak lenni. Csakis önbizalom, helyes számítás, fáradhatlan szorgalom, vasakarát és kitarítás képes megküzdeni azon akadályokkal, melyeket körülmények, ócsárlások és lebeszélések elébe gördítenek.

Ily önbizalom támogatta fáradhatlan szorgalmat, vasakarát és bámulatos kitarítást fejtett ki a magyar kormányzás, az ellenzéki ócsárlások, s ezen ócsárlá-

sok által elibe gördített akadályokkal szemben, és ime most, az egész ország, parlament, párt különbség nélkül éljenzi, tapsolja a magyar pénzügy minisztert. Taps, amely világra szól, mely bele zúdul a történelembe és viharos tetszésre készíti a népeket, melyek kimondják ítéletüket a k o r m á n y z á s f e l e t t.

Az a taps, melyet Wekerle aratott, milliók tapsa az államháztartás, az országboldogítás triumfusának deszkáin álló nagy miniszterrel, pénzügyi művésszel szemben, de amely nagy miniszter és hatalmas zseni, ha nem lett volna hova markolnia, azért még se tudott volna a semmiből teremteni.

Elődei nem bírtak az ő pénzügyi tudományával, az ő éles látásával, s nem értettek ama nemzeti tőke metszéséhez, mely ime, most a jövedelmet önti. Hanem a tőke megteremtése az ő művük volt. Ha nem volna mit metszeni, Wekerle se tudna termést teremteni. Hát akik ezt a tőkét előállították, azok is megérdemlik az elismerést!

Nagy és nehéz küzdelmek árán lehetett idáig jutni! Átvenni egy elhanyagolt, kizsarolt gazdaságot, terméketlen talajjal, szegény néppel; nagy kiadásokkal, nagy adóssággal, kimerült pénztárral,

türelmetlen hitelezőkkel, hitelt rontó, mindent gáncsoló, mindent akadályozó ellenzékkel; át élni „krachot,” árvizet, építeni városokat, foglalni országokat; és nem menni tönkre! Pusztulást jósoló, a levegőt vésszel teli sivító sirályok rémjeljei közt; Európa pénzpiacát ijesztgető, közvéleményt stimmelő, kormányzást szidalmazó, nehézségeket nehézségekre halmozó ellenzékkel kétségbeesett harcotot viva: Ime reng az ország a tapsvihartól.

És ezt méltóztatnak a vitélő ellenzékieknek még mindig rossz kormányzásnak nevezni és magukat kínálni: hogy ők tudnának csinálni jobbat.

Mikor a nemzet frenetikus tetszése hullámokat hány, akkor megy Apponyi Jászberénybe kormányt gyalázni, rágalmazni és magamagát: o r s z á g m e n t ő n e k k i n á l n i! Ami különben nem rossz gondolat, mert egy ilyen országot megmenteni, még az Apponyhoz hasonló fantasztáknak se lenne nehéz: mikor az egész európai szárazföldön a magyar államháztartás áll legbrilliansabbul!

És a jászberényiek nincsenek veletünk megalégedve! Sajnos! Ez arra kényszerít, hogy az országos általános köztetszéshez menjünk vigasztalást keresni.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Őszi dalok.

Ősszel hervad, ősszel sárgul,
Ősszel hull le a levél!
Mebántad-e kedves rózsám
Hogy engem meg szerettél!

Mond nem fonyadó virág-e
Hozzám való szerelmed,
Mit elsodor az őszi szél
Mint a hulló levelet!

Őszi felhő, sötét felhő
Tova repül az égen
Tudod-e még édes rózsám
Mit fogadtál énnékem!

Suttog a szél a lomb alatt
Elmerengve hallgatom
Mint a kopár őszi tájék
Oly sötét a bánatom!

Fent az égen lassan-lassan
Kigyulnak a csillagok
Ilyen csendes őszi estén
Mindig reád gondolok.

Rád gondolok fájó szívvél
Távol élő kedvesem,
Őszi tájon hervadt lombra
Hull a könnyem — csendesen. —

Szarvas Mariska.

Madame la Violette.

Irta: Guy de Maupassant.

Kicsiny, sovány volt s oly két világos kék szem csillogott arczán, mint a milyen az égbolt szokott lenni tavaszi estéken, — sok szenvedély van ilyen kék szemekben. Vékonyka, csengő hangja volt, mint a valódi iskolás leánykának, kik rettegnek a tanító urtól s oly illedelmesek, kissé nagyon is illedelmesek. Mozdulatai lágyak, alig hallhatók voltak, mintha mindig attól tartott volna, hogy zavar valakit. Hamuszini haja lágyan övezte körül homlokát és halántékát. Legkülönösebb azonban akkor volt, mikor felpillantott szemével, vágyakozó sóvárgás sugárzott ki belőlük.

Nagyapja adta meg az igazi nevét: „Kicsiny, kedves, bolond ibolyácská”-nak nevezte míg tizenöt éves volt, azután „Ibolya kisaszonynak” s végre mikor nőül vették „Madame la Violette”-nek. Igen, nőül vették, mert ő bizo-

nyára sohasem merészkedett volna nőül menni, különösen hozzá, a „fiatal mester”-hez, kit az egész világ imádott, kit mindenki csodált.

Es mégis elvette. — igen, hogy is eshetett ez meg?

Alig foghatta fel. . .
Ő elvette!

Mint az égi szózat, úgy hangzott előtte, mikor egy este kérdezte tőle, vajjon akar-e felesége lenni?

Beszélni? „Igen”-t mondani? Oh, oh, ő csak sirt s kirohant a szobából a konyhába a szép csipkeruhába, megölelte a vastag, Rézi szakácsnőt, s ott ujjongott, zokogott a keblén. Ő valóban megkérte a kezét s papának nem volt kifogása ellene, mert nagy művész volt és ő, ő, hisz imádtá. Még kérdezni sem kellett.

Még mielőtt személyesen ismerte volna, rajongott érte, hogy darabjait játszotta, csak az ő darabjait, hogy a czimlapokon arczképét látta, ezt a bronzszínű olasz arczot, merész hajlásu orrával, homlokára omló fekete fürtökkel, husos ajkaival s tüzes bogár szemével.

Most felesége volt.

Az ő felesége! De nem, nem . . . az ő felesége?! — Ah, nem tudta elképzelni a szegény.

Már az esküvő napján alulról felfelé tekintett reája. Csupa imádás tüzelt szeméből.

— Hogy vagy, Madame la Violette? —

Belföld.

Csáky Albin gróf törvényjavaslatai. Egy bécsi lap Budapestről azt a hírt hozza, hogy Csáky Albin gróf már a budget tárgyalása alatt a képviselőház elé fogja terjeszteni a részleges polg. anyakönyvekről, a vallásszabadságról s az izraelita vallás befogadásáról szóló törvényjavaslatokat, a melyek ezen hír szerint már készen vannak. A bécsi lap ezen híret egyelőre tartózkodva kell fogadni.

Előületlen főkáptalan. Furesa hangon szóval meg az esztergomi főkáptalan és egyházi meg politikai körök méltán kíváncsiak lehetnek arra, hogy milyen lesz a felelet. Mint ugyanis levelezőnk sürgönyzi, a főkáptalan a primáshoz terjedelmes emlékiratot intézett a budapesti vikáriátusság tárgyában, melyben az egyház tételes törvényeibe ütközönek mondja az uralkodónak amaz óhaját, hogy a primás, ha az uralkodó Budapesten tartózkodik és a parlament együtt van, a fővárosban tartózkodjék és vikáriust tartson. világi hatalomnak az egyház kormányzásába való ily beavatkozását a főkáptalan el nem ismeri; a véduri jog sem kormányzási, sem törvényhozási hatalmat nem ad és így a fejedelmnek nincsen joga meghatározni, hogy az érsek hol tartózkodjék és kinek segítségével kormányozza híveit. Azt, hogy a generális vikáriátust kizárólag Budapest területére állítsák fel, törvénytelennek mondja a főkáptalan, kijelentvén, hogy vagyont a költségekre lefoglalni nem engedi. — A ki vikáriust akar, fizesse.

A király a delegációkhoz.

Budapest okt. 3.

Ő Felsege ma fogadta a budai királyi palotában az osztrák és a magyar delegációkat, amelyek a közös ügyek fölött megindítandó tárgyalások előtt a trón elé járultak, alattvalói hódolatukat kifejezendők.

A delegációk elnökeinek beszédeire ő felsege kegyesen válaszolt. Ez a válasz nagyjelentőségű politikai esemény, amelynek hordereje a monarchia határain is túlterjed.

E beszédnek tartalma és az a szellem, mely rajta átvonul, kétségkívül ugyanazt a hatást fogja tenni a külföldön is, amit a monarchia határain belül.

Ez a hatás pedig nem lehet egyéb, mint a megnyugvás érzetének megerősítése; mert csak örvendetes megnyugvást szülhet Európaszerte az a tudat, hogy a kontinens egyik legnagyobb hatalmasságának feje, a békés törekvésektől teljesen át van hatva s hogy a nemzetközi béke fentartására vonatkozó kilátások, abból a magasabb álláspontból, — amelyen ő felsege áll s amelyről természetesen szélesebb látkör nyílik, — nem kisebbednek.

Ő Felsege déli 12 órakor fogadta az osztrák delegáció tagjait, akiket Chlumeczy báró vezetett Ő Felsege elé. D. u. 1 órakor pedig a magyar delegáció tagjait fogadta, mely alkalommal Tisza Lajos gróf a magyar delegáció elnöke tolmácsolta Ő Felsege előtt a magyar nemzet hódolatát.

Beszédéből közöljük a következő részt: „Szabad legyen azon reményünknek kifejezést adni, hogy az, úgy a monarchiára, mint az emberiségre nézve általában áldásos európai béke a jövőben is fenttartható lesz. Erős biztositkát látjuk mi ennek az ismert hármasszövetség változatlan fenállásában, valamint a Keleten végbemenő alakulásoknak mind jobban-jobban való megszilárdulásában.

Mi a nemzetközi politika terén egyszerűen mutatkozó apróbb visszás tünetek dacára, bizunk a jövőben, bizunk Felseged kormányának előrelátásában, de bizunk főleg a monarchiának, bizunk a magyar államnak erejében. Ezt Felsegednek népei boldogítására irányzott célzatai valósitása érdekében, ha a szükség úgy hozná magával, megfeszíteni is mindenkor készek hű alattvalói, akik egy alkalmat sem mulasztanak el az egek urához intézett azon állandó fohászuknak kifejezést adni, hogy az éveknek minél hosszabb során adassék meg a monarchia két államának a szerencse felseged áldásos jogára alatt tovább fejlődhetni

A magyar nemzetnek ez érzését tolmácsoljuk mi ma, midőn egy szívvel-lélekkel telkiáltunk: Isten tartsd meg, Isten áldd meg a királyt!

Ő Felsege a delegációk elnökeinek meg-

szólítására a következő egyforma szövegű b e s z é d d e l válaszolt:

„Hűségük és ragaszkodásuk kifejezése őszinte meglepedéssel tölti el szívemet. Fogadják érte meleg köszönetemet.

A külső helyzet az országos bizottságok utolsó ülészaka óta lényegében nem változott. Viszonyaink az összes hatalmakhoz minden tekintetben barátságosak maradtak s a velünk szövetséget kötött birodalmakkal való bizalomteljes összetartás folyton érvényesíti üdvös hatását a béke fentartására.

A népek békevágása s az anyagi jólétről való gondoskodás tagadhatatlanul mérséklőleg hatnak a nemzetközi viszonyokra, s így kormányaim a múlt évben nagyrészt a nemzetgazdasági kérdésekre irányították törekvéseiket, nevezetesen arra, hogy a monarchia kereskedelmi forgalmát hosszabb tartamu szerződések által maradandóbb alapra fektessék.

A Német- és Olaszországgal, Helvétziával és Belgiummal kötött s már életbe lépett szerződéseken kívül a Szerbiával folytatott alkudozások is kielégítő befejezésére jutottak s reméllem, hogy ezen szerződés is mindkét fél javára nem soká életbe fog léphetni.

A hadsereg és a hadi tengerészet költségeinek összegét kormányom a monarchia pénzügyi viszonyainak lelkiismeretes számbavételével az el nem kerülhető szükség határaihoz szabta.

Az emelkedés, mely a múlt évi szükséglethez képest mutatkozott, nem váratlan, mert nagyrészt hadügyminiszteremnek ismételtén megvitattott o ly javaslatából ered, melyeket pénzügyi tekintetből részben el kellett ugyan odázni,

kérdezte nagyapja az esküvői ebéden, mikor egy perczre egyedül maradtak.

— Ah, nagyapja! — S könnyei forrón forrón omlottak.

— De ibolya, ibolya, kedves kis ibolyám! Legyen eszed! Tudod, most már Madame la Violette vagy, most okosnak kell lenned! Te kis bohó!

— Ah, nagyapja!

— Te, te, te, szedd össze magadat. Ez így nem járja. De mi bajod tulajdonképen? — Szereted?

— Oh, de mennyire!

— Na láod! Vidáman, kis ibolyám, vidáman. Légy vig s virágozzál keblén, de ne oly pityergően, mert ennek rossz vége lesz. Beszélj többet, ne csak mindig bámuld.

Es ekkor bejött a nagy, a parancsoló, a fekete nagy szemével,

— Hát még egy kissé félénk az ibolya — suttogta a nagyapja a lángeszűnek.

A lángeszű ábrándosan bölintott fejével.

Ibolya szívében ott visszhangzott nagyapó mondása: Virágozzál keblén!

Igen, ezt akarta; mint a fiatal folyondár, mely az isten-szobrokat futja körül, puhán, szerelmesen.

A lángeszűnek tetszett ez az imádás. Nesztelen léptekkel járt a szerelem házába. virágokat szórva lebegte körül az oltárt, melynek istene ő volt.

Ah, így már lehet alkotni! Minden alkotásért hálás tekintetek, a szív minden érzelméért aláztos odaadás. Illatos pázsiton való endalgás volt ez kék égboltozat alatt, csupa illatos, nehéz szagu jázminok között. Megírta a symphoniát: Ibolyát. Oh, a boldogság műve volt. Tu világi mámorából vetette dalait a rideg földre, mely csak előcsarnoka volt boldog-

ságának; ő, a nagy isten, kit maga a szerelem imád.

A zenemű elkészült. Barátok hallották.

— Nagyon érzélgős, barátom. Hol marad lendületed, szilajságod? Egészen eltulsz a sok molland!

Mindenütt ugyanezt hallotta:

— Emlékezzél erődre! A szenvedély a te világod! Vagy talán asztaltársaságunknak irtsz? Szedd össze magad, barátom, hisz közel vagy ahoz, hogy nyárspolgár legyen belőled!

Nyárspolgár?

Hát tulajdonképen ez a légység, ez a kéjesen parfümizott zene idegen volt előtte. — Csupa idyll, pástor meg bárány, semmi merész-ség, erő! Lelkében újból felviharzott a szenvedély után való vágy, mint az régente szokása volt s újból száguldott vad hangok, merész fantáziák után! Hess el innét, te örökös kedélyesség!

De mintha puha papucsokban sompolygott mindig valami utánna.

— Róza, hadd már abba ezt az örökös epekedést! Ne sompolyogj! Ideges leszek ettől a folytonos bámulástól.

— Róbert!

— Érts meg! Nem szívelhetem tovább azt a puhaságot. Hisz elveszünk a sok szeretkezéstől és unalomtól.

Megijedt e durva szavakra, s az első fájdalom cikázott szemeiben.

— Én Istenem, hát nincs semmi tűz benned! Égő, forrongó élet, szenvedély? Oh, ez az örökös epedés.

Vadul zongorázni kezdett. Ibolya egy sarokba vonulva, némán hallgatta.

Azután becsapta a zongorát s ment. Még csak el sem búcsuzott.

Ibolya bánkódott. De nem, nem. Mint ragadták meg szívét ezek az akkordok! A lángesze, igen a lángesze! A többi mind mellékes. Oh, ez a nagy, nagy ember!

— „Virágozzál keblén“, — tehetek-e többet?

Csak későn tért vissza. Oly zavartan nézett ki

— Róbert!

— Engedj!

Ibolya egész éjjel nem hunyta be szemét. Mit tegyen? Mit tegyen?

Másnap előről kezdte imádását s minél jobban bujta belseje szenvedélyét, minél szilajabb dalok törtek ki lelkéből. annál nagyobb-nak tartotta művészi tehetségét, annál nagyobb tisztelettel imádta. Róbert azonban mind távolabb, távolabb jutott tőle, a tömjéntüst terhére vált.

Többször igyekezett őt felébreszteni.

— Eh, semmire sem lehet jutni evvel az Ibolyával!

S Ibolyának többé nem szabadott a szobában lenni, mikor irt vagy zongorázott. Mikor a munkában azután kifáradt, másutt keresett üdülést, — tudj' Isten hol!

Ibolya érezte, hogy elveszítette Róbert szerelmét, de nem tehetett róla. Ő csak arra volt hivatva, hogy virágozzék keblén, mint a folyondár az isten-szobrokon. Róbert pedig virág helyett feleséget akart.

— Boldog Madame la Violette? — kérdezte a nagyapja.

— Boldog? . . . Oh . . . de mennyire . . . nagyapja!

Belföld.

Csáky Albin gróf törvényjavaslatai. Egy bécsi lap Budapestről azt a hírt hozza, hogy Csáky Albin gróf már a budget tárgyalása alatt a képviselőház elé fogja terjeszteni a részleges polg. anyakönyvekről, a vallásszabadságról s az izraelita vallás befogadásáról szóló törvényjavaslatokat, a melyek ezen hír szerint már készen vannak. A bécsi lap ezen híret egyelőre tartózkodva kell fogadni.

Elégületlen főkáptalan. Furesa hangon szólal meg az esztergomi főkáptalan és egyházi meg politikai körök méltán kíváncsiak lehetnek arra, hogy milyen lesz a felelet. Mint ugyanis levelezőnk sürgönyzi, a főkáptalan a primáshoz terjedelmes emlékiratot intézett a budapesti vikariátusság tárgyában, melyben az egyház tételes törvényeibe ütközőnek mondja az uralkodónak amaz óhaját, hogy a primás, ha az uralkodó Budapesten tartózkodik és a parlament együtt van, a fővárosban tartózkodjék és vikáriust tartson. világi hatalomnak az egyház kormányzásába való ily beavatkozását a főkáptalan el nem ismeri; a véduri jog sem kormányzási, sem törvényhozási hatalmat nem ad és így a fejedelemnek nincsen joga meghatározni, hogy az érsek hol tartózkodjék és kinek segítségével kormányozza liveit. Azt, hogy a generális vikariátust kizárólag Budapest területére állítsák fel, törvénytelennek mondja a főkáptalan, kijelentvén, hogy vagyonát a költségekre lefoglalni nem engedi. — A ki vikarust akar, fizesse.

A király a delegációkhoz.

Budapest okt. 3.

Ő Felsege ma fogadta a budai királyi palotában az osztrák és a magyar delegációkat, amelyek a közös ügyek fölött megindítandó tanácskozásaik előtt a trón elé járultak, alattvalói hódolatukat kifejezendők.

A delegációk elnökeinek beszédeire ő felsége kegyesen válaszolt. Ez a válasz nagyjelentőségű politikai esemény, amelynek hordereje a monarchia határain is túlterjed.

E beszédnek tartalma és az a szellem, mely rajta átvonul, kétségkívül ugyanazt a hatást fogja tenni a külföldön is, amit a monarchia határain belül.

Ez a hatás pedig nem lehet egyéb, mint a megnyugvás érzetének megerősítése; mert csak örvendetes megnyugvást szülhet Európaszerte az a tudat, hogy a kontinens egyik legnagyobb hatalmasságának feje, a békés törekvésektől teljesen át van hatva s hogy a nemzetközi béke fentartására vonatkozó kilátások, abból a magasabb álláspontból, — amelyen ő felsége áll s amelyről természetesen szélesebb látkör nyílik, — nem kisebbednek.

Ő Felsege déli 12 órakor fogadta az osztrák delegáció tagjait, akiket Chlumeczy báró vezetett Ő Felsege elé. D. u. 1 órakor pedig a magyar delegáció tagjait fogadta, mely alkalommal Tisza Lajos gróf a magyar delegáció elnöke tolmácsolta Ő Felsege előtt a magyar nemzet hódolatát.

Beszédéből közöljük a következő részt: „Szabad legyen azon reményünknek kifejezést adni, hogy az, ugy a monarchiára, mint az emberiségre nézve általában áldásos európai béke a jövőben is fenttartható lesz. Erős biztositékát látjuk mi ennek az ismert hármasszövetség változatlan fenállásában, valamint a Keleten végbemenő alakulásoknak mind jobban-jobban való megszilárdulásában.

Mi a nemzetközi politika terén egyszerű mutatkozó apróbb visszás tünetek dacára, bizunk a jövőben, bizunk Felseged kormányának előrelátásában, de bizunk főleg a monarchiának, bizunk a magyar államnak erejében. Ezt Felsegednek népei boldogítására irányított czélzatai valószínűsítése érdekében, ha a szükség úgy hozná magával, megfeszíteni is mindenkor készek hű alattvalói, akik egy alkalmat sem mulasztanak el az egek urához intézett azon állandó fohászuknak kifejezést adni, hogy az éveknek minél hosszabb során adassék meg a monarchia két államának a szerencse felséged áldásos jogára alatt tovább fejlődhetni

A magyar nemzetnek ez érzését tolmácsoljuk mi ma, midőn egy szívvel-leléssel telkiáltunk: Isten tartsd meg, Isten áldd meg a királyt!

Ő Felsege a delegációk elnökeinek meg-

szólítására a következő egyforma szövegű b e s z é d d e l válaszolt:

„Hűségük és ragaszkodásuk kifejezése őszinte meglelégedéssel tölti el szívemet. Fogadják érte meleg köszönetemet.

A külső helyzet az országos bizottságok utolsó ülészaka óta lényegében nem változott. Viszonyaink az összes hatalmakhoz minden tekintetben barátságosak maradtak s a velünk szövetkezett birodalmakkal való bizalomteljes összetartás folyton érvényesíti üdvös hatását a béke fentartására.

A népek békevágya s az anyagi jólétről való gondoskodás tagadhatatlanul mérséklőleg hatnak a nemzetközi viszonyokra, s így kormányaim a múlt évben nagyrészt a nemzetgazdasági kérdésekre irányozták törekvéseiket, nevezetesen arra, hogy a monarchia kereskedelmi forgalmát hosszabb tartamu szerződések által maradandóbb alapra fektessék.

A Német- és Olaszországgal, Helvétziával és Belgiummal kötött s már életbe lépett szerződéseken kívül a Szerbiával folytatott alkudozások is kielégítő befejezésre jutottak s reméllem, hogy ezen szerződés is mindkét fél javára nem soká életbe fog léphetni.

A hadsereg és a hadi tengerészet költségeinek összegét kormányom a monarchia pénzügyi viszonyainak lelkiismeretes számbavételével az el nem kerülhető szükség határaihoz szabta.

Az emelkedés, mely a múlt évi szükséglethez képest mutatkozott, nem váratlan, mert nagyrészt hadügyminiszteremnek ismételtén megvitatott oly javaslatából ered, melyeket pénzügyi tekintetből részben el kellett ugyan odázni,

kérdezte nagyapja az esküvői ebéden, mikor egy percze egyedül maradtak.

— Ah, nagypapa! — S könnyei forrón forrón omlottak.

— De ibróya, ibróya, kedves kis ibróyám! Legyen eszed! Tudod, most már Madame la Violette vagy, most okosnak kell lenned! Te kis bohó!

— Ah, nagypapa!

— Te, te, te, szedd össze magadat. Ez így nem járja. De mi bajod tulajdonképen? — Szereted?

— Oh, de mennyire!

— Na lá'od! Vidáman, kis ibróyám, vidáman. Légy vig s virágozzál keblén, de ne oly pityergően, mert ennek rossz vége lesz. Beszélj többet, ne csak mindig bámuld.

Es ekkor bejött a nagy, a parancsoló, a fekete nagy szemével,

— Hát még egy kissé félénk az ibróya — suttogta a nagypapa a lángeszűnek.

A lángeszű ábrándosan bólintott fejével.

Ibolya szívében ott visszhangzott nagyapó mondása: Virágozzál keblén!

Igen, ezt akarta; mint a fiatal folyondár, mely az isten-szobrokat futja körül, puhán, szerelmesen.

A lángeszűnek tetszett ez az imádás. Nesztelen léptekkel járt a szerelem házába, virágokat szórva lebegte körül az oltárt, melynek istene ő volt.

Ah, így már lehet alkotni! Minden alkotásért hálás tekintetek, a szív minden érzelméért aláztos odaadás. Illatos pázsiton való andalgás volt ez kék égboltozat alatt, csupa illatos, nehéz szagu jázminok között. Megírta a symphoniát: Ibolyát. Óh, a boldogság műve volt. Tu világi mámorából vetette dalait a rideg földre, mely csak előcsarnoka volt boldog-

ságának; ő, a nagy isten, kit maga a szerelem imád.

A zenemű elkészült. Barátok hallották.

— Nagyon érzélgős, barátom. Hol marad lendületed, szilajságod? Egészen elfulsz a sok mollban!

Mindenütt ugyanezt hallotta:

— Emlékezzél erődre! A szenvedély a te világod! Vagy talán asztaltársaságunknak irsz? Szedd össze magad, barátom, hisz közel vagy ahhoz, hogy nyárspolgár legyen belőled!

Nyárspolgár?

Hát tulajdonképen ez a légység, ez a kéjesen parfümizott zene idegen volt előtte. — Csupa idyll, pásztor meg bárány, semmi merészség, erő! Lelkében újból felviharzott a szenvedély után való vágy, mint az régente szokása volt s újból száguldott vad hangok, merész fantáziák után! Hess el innét, te örökös kedélyesség!

De mintha puha papucokban sompolygott mindig valami utánna.

— Róza, hadd már abba ezt az örökös epekedést! Ne sompolyogj! Ideges leszek ettől a folytonos bámulástól.

— Róbert!

— Érts meg! Nem szívelhetem tovább azt a puhaságot. Hisz elveszünk a sok szeretkezéstől és unalomtól.

Megijedt e durva szavakra, s az első fájdalom cikázott szemében.

— Én Istenem, hát nincs semmi tűz benned! Égő, forrongó élet, szenvedély? Oh, ez az örökös epedés.

Vadul zongorázni kezdett. Ibolya egy sarokba vonulva, némán hallgatta.

Azután becsapta a zongorát s ment. Még csak el sem búcsuzott.

Ibolya bánkódott. De nem, nem. Mint ragadták meg szívét ezek az akkordok! A lángeszű, igen a lángeszű! A többi mind mellékes. Óh, ez a nagy, nagy ember!

— „Virágozzál keblén“, — tehetek-e többet?

Csak későn tért vissza. Oly zavartan nézett ki

— Róbert!

— Engedj!

Ibolya egész éjjel nem hunyta be szemét. Mit tegyen? Mit tegyen?

Másnap előlről kezdte imádását s minél jobban bujta belseje szenvedélyét, minél szilajabb dalok törtek ki lelkéből, annál nagyobb-nak tartotta művészi tehetségét, annál nagyobb tisztelettel imádta. Róbert azonban mind távolabb, távolabb jutott tőle, a tömjéntüst terhére vált.

Többször igyekezett őt felébreszteni.

— Eh, semmire sem lehet jutni evvel az Ibolyával!

S Ibolyának többé nem szabadott a szobában lenni, mikor irt vagy zongorázott. Mikor a munkában azután kifáradt, másutt keresett üdülést, — tudj Isten hol!

Ibolya érezte, hogy elveszítette Róbert szerelmét, de nem tehetett róla. Ő csak arra volt hivatva, hogy virágozzék keblén, mint a folyondár az isten-szobrokon. Róbert pedig virág helyett feleséget akart.

— Boldog Madame la Violette? — kérdezte a nagypapa.

— Boldog? . . . Oh . . . de mennyire . . . nagypapa!

de melyeknek megvalósítása, a haderő fokozatos erősítésének és műszaki tökéletesítésének szempontjából immár mulhatatlanul szükségessé vált.

Bosznia és Hercegovina jövedelmei ez évben is elegendők lesznek ez országok közigazgatási költségeinek fedezésére, annyival inkább, minthogy az ottani közigazdasági élet minden ágában állandó haladás észlelhető.

Bizva azon belátásban és hazafiaságban, melylyel Önök feladatuk megoldásához lépnek, munkájuknak a legjobb sikert kívánom és mindnyájukat szívből üdvözlöm.

Színház.

— Bemutató és premier. —

A színházgató a „Virágfakadás“-ban mutatta be új naiváját, E m ö d y Irént (miután Aporkay Eszti Vertán Anna örökébe lépve, szubret lett.) Emődy a nemzeti színházban addig a gyermekszerepeket s ügyes mozgásán ez meg is látszott. Lesz is belőle valami, ha a rendezők felelősek azzal a szokásukkal, hogy a szegény „czöglingeket“ (a kik nagyszámban keresik fel a debreczeni színházat) nem oktatják de hagyják elmondani a szerepet úgy, a hogy a maguk fejétől tudják

A kisasszony csinos alak, organuma is van a naivsághoz, tud csicsergni. Csak arra figyelmeztetjük, hogy a legszebb arcképet sem lehet nézni egy félóránál ha azon egy nevető hölgy van levéve, mert a néző ideges lesz. Mosolygásait tehát be kell osztania. A színpadon legszebb a természetes beszéd, minő az övé, de hozzá kell azt mérni az illető színpad nagyságához s inkább mellőzni kell a csicsergést, semhogy meg ne értsék az embert. Főleg, csak annak szabad sebesen beszélnie, a ki tudja, hogy beszéde így is megérthető. A kisasszonyt elég rokonszenvesen fogadta a közönség.

A „Virágfakadás“ a Bács-párnak hozott kitünő estét. Bács egy sarkára állott papucshős öreg ur személyében még a felesége játékát is felülmulata. Tompa mint lyrai szerelmes, termettel nem, de hanggal excellált.

A bolondok háza.

Premier is volt e napon. A régi világban írott, annak idején magyar nyelvre nem érdekesített „Bolondok háza“ adták elő, melyet a fővárosi szinkör kerített elő a homályból.

Szerző egy fővárosi kioszkba vezet benünket, hol mindenféle emberek togyasztanak holmit. Beszédök között semmi összefüggés, csak annyit tudunk, hogy ezek az emberek a „bolondok házában“ össze fognak kerülni. Csakugyan, jön egy vidéki ur. (Balassa), aki többet akar látni, mint Mitugrász nevű ösmerőse és ráveszi egy ifju ö merősét, hogy mutasson neki egy bolondok házat. Ez aztán elvezeti őt egy hotelbe, ahol csupa excentrikus emberek vannak: egy kiszolgált lovaskapitány, (Bács), aki haragszik, ha katonaságát említik, mert onnan elbocsátották; egy világot utazó fiatal ember, (Fenyvessy), aki leopárdokat ígéret ajándékba; egy regényíró, (Bácsné), aki mindenkit megfog regénye hőisének; a hotelier nővére, (Locsarekné), akinek mániája a házasság és egy fiatal ember, (Szendrey), aki racscol, de azért nagy színész akar lenni. Az igazgató, (Püspöki) kitélik a hotelierből. Ezek aztán egyre kinozzák a kíváncsi öreg urat, ki aztán mindenféle ígéretetek tétele után megszökik tőlök haza. De az általa bolondnak hitt emberek mind felkerekülnek a lakásán s még egyszer megkinozzák, miközben beleszeretnek az unokahugaiba és végül elveszik. Csak az a kár, hogy a harmadik felvonás hosszadalmas jeleneteit meg nem toldják azzal, hogy az öreg urat is, meg a — szerzőt is be nem viszik a valódi bolondok házába. — Az egész dolgot nem volt érdemes elő venni, csak amolyan vásári publikumnak való s nem arra, hogy egy műzléssel bíró közönségnek tállalják fel.

A darabban levő helyzetkomikum csak úgy juthat érvényre, ha az előadás roppantul gyorsmenetű. E tekintetben csak Fenyvessy állott a helyzet magaslatán. Balassa is józú alakot mutatott be, de az ő játéka a partnerekétől függött. A lassúságot leszámítva, kiki igyekezett megfelelni furcsa szerepének. Locsareknét zajos tapssal üdvözölte a most már gyér számúra leolvadt közönség. Bácsné is elég élénkséget fejtett ki az író szerepében s ő nem tehet róla, ha a szerep unalmas.

A rendezés most már gondos volt és ezt szeretjük látni. Ámbátor az elég fényes berendezésű kioszk két óriási virágdíszét, (melyek elég feltűnőek), a hotelier a második felvonásban — kölcsönkérte a saját szalonjai számára. De az is lehetséges, hogy ő is — ugyanabban az üzletben vette, ahol a kioszk tulajdonosa.

Irodalom.

Kisfaludy Károly szobrának leleplezése Győrött nagy ünnepek között ment végbe. Győr városá a dicsőség, hogy példával jár elő miként kell megbecsülni a nemzetnek ama szülőit, a kik tollal küzdenek a hazáért, a kik a szellemnek ragyogó alkotásaival keltik öntudatra a magyar nemzetben az önértet s veze ik őket az é t magasztos útjára. Diszüléssel kezdődött az ünnepség, majd a főispán mondott beszédet, mire Beöthy Zsolt válaszolt. A szobor talapzatára az első koszorút, az akadémiát, Jókai helyezte, azután jöttek a többi küldöttségek koszorúikkal. Majd Szávay Gyula szavalta el szép költeményét, mely után a főispán átadta a szobrot Győr városnak. Délután nagy banket, este pedig diszeloadás volt, Kisfaludy drábját a „Pártitök“-et atták. Szerencséje Kisfaludinak hogy nem Leszka a győri színház direktora, mert nem lehetetlen, hogy ő ezen az estén is valami trikós zenemű t adott volna elő, a magyar színműirodalom nagy uttörőjének méltó emlékezetére.

Szigligeti-társaság. Tegnap tartotta a Szigligeti-társaság alakuló közgyűlését Nagyváradon. A társaság célja: Nagyvárad és Biharvármegye szellemi életének emelése, elhunyt jelesinek kultusza, életviszonyaikra és működéseikre vonatkozó adatok gyűjtése, feldolgozása és kiadása; a tudomány népszerűsítése, a magyar nyelv és irodalom terjesztése és a nemzeti közművelődés előmozdítása. Elnökül egyhangulag megválasztották Rádl Ödönt, alelnökül Sipos Orbánt, titkáru K. Nagy Sándort, altitkáruok Sas Edét és Adorján Ármint. A választmány 17 tagból áll. Tiszteletbeli elnöknek Schlauch Lőrincz püspököt, tiszteletbeli tagoknak: Nogáll püspököt, Ritoók Zsigmond táblai elnököt, Bunyitay Vincze kanonokot, Eudródi Sándor és Dobsa Lajos írókat választották meg. Rádl rövid beszédben mutatott a társaság fontos feladatára, kérve az anyagi és szellemi támogatást. A tiszteletbeli elnököt és tiszteletbeli tagokat küldöttség értesíti megválasztásukról. A társaság mindenekelőtt nyilvános irodalmi estét rendez.

A nemzeti színház Bécsben. A nemzeti színház tagjai nagy hatással játszanak a kiállítási színházban. A „Bánk Bán“ról a bécsi lapok elragadtatással írtak, s hosszú tárczákat szenteltek méltatásának. Második előadásul a „Közönyt Közönynyel“ került színre szintén nagy hatással.

Renan meghalt. Renan Ernő, a francia akadémia tagja vasárnap reggel 6 óra 20 perckor meghalt. A kitünő tudós és tanár 1823-ban született. Szülei papnak szánták és járt is egy ideig a szemináriumba. 1844-ben a St. Sulpice szemináriumban kezdett a magasabb theológiával és főleg a sémi nyelvekkel foglalkozni. Radikális nézetei miatt abba kellett hagynia 1846-ban a papi pályát s ekkor kezdett behatóbb tudományos működést kifejteni. Rövid idő alatt két munkáját koszoruzta meg az akadémia. Az ötvenes években működésének iránya a nyelvészetről mindinkább a vallásfilo-

zofia felé térült. A bibliának egyes részeit is lefordította erősen kritikus tollal a francia kormány megbízásából. 1861-ben Szíriába utazott, honnan visszatérve a Collège de France tanárává hitták meg. Itt írta legismertebb munkáját, a Jézus életét. A klerikális befolyás csakhamar megfosztotta állásától; ekkor teljes erejével az irodalom felé fordult s megírta a Keresztység eredetének történetét. Életének végét mint a Sorbonne tanára töltötte el, környékezve a világ sokáig megtagadott elismerésétől. Renan hat napja volt beteg. Régi szívbetegség sulyos tüdőgyulladás járult, az orvosok már napok óta lemondtak róla. Renan most 70 éves korában halt meg.

A hir.

A hir — a mai világ éltető eleme.

A hir a pezsgő vérkeringés a mi ereinkben. A hir a mi tudónk édes ózónja. A hir a mi kezeink, lábaink örökös mozgatója. A hir a mi szomjas lelkünk sovárgott tápláléka.

Véresen pompázó korában a római Caesaroknak az volt kiáltó kérése, parancsa követelése az istenadta és embergyötrőtte népnek:

— Panem et circenses!

Manapság immár az egykoron kenyerért és czirkuszi játékokért lelkendező nép, szépen beállit — teszem Debreczenben a főtrafikba — és 4 krért megveszi magának az ő modern, elengedhetlen napi szükségletét, melynek nyomtatott betűi esetleg a legizgatott és vértől biborosabb látványt tárnak gyönyörködő szemei elé, mint az őskori circenses.

Mivelhogy lelki szemeink még most is szívesen fürdenek a vérben; habár a testi annyira elgyöngült is, hogy nem bírja el e nehéz látás megpróbáltatását.

A hirben élő, a hirben utazó, hirt evő és hirt álmodó emberiség kezében hogyne lennének kópva kapósak a hírek világkiállításai: a modern zsrúnalok.

Hir nélkül megélni: a mai ember előtt olyan képtelenség, mint megélni egy kopár, malár se járta, fűt se termő szigeten . . .

*

A hir a mi kedves gyermekünk. A gyámoltalan, parányi lényt, aki alig tudja elgagyni hogy kicsoda, micsoda ő voltaképen: keblünkre öleljük, dédelgetjük, duczolgatjuk — de azért nem tartjuk meg magunknak, nem, sőt örülünk, ha az csattogva száll a nagyvilágba.

És a halkan csicsergő, apró hirmadár, gyakran megesis, hogy mint griffszárnyu, hatalmas saskeselyű tér vissza, meleg csőrével esetleg véres martalékok szakgat . . .

A hir kegyetlen nagy ur! A hir kormányozza a világot. A hir hatalmas király, s udvartartásában nagy szerepe van a pallosos hóhérnak.

Az a hir-szerelme, mely napról-napra jobban elfogja a szenzáció kéjvágyában „szenvédő“ emberiséget, nálunk is teljes mértékben uralg.

Nem szemrehányásképp mondom. (Hiszen hogy tehatne ezért szemrehányást az újságíró? Majd adna neki a — kiadó!)

Mi is mindent alaposan és részletesen és azonnal akarunk tudni. Elepedünk ettől a vágytól. Szeretjük, ha a kellemes hir szeliden játszik az idegrendszerünk hurjain. Szeretjük, ha a szenzáció éles karmokkal kap bele és tépi, szakgatja őket, szegény idegeinket.

Debreczenben a hírek bacillusai mindentelég megteremnek, (akár csak másféle bacillusok). Eleinte górcsövi parány, később boa constrktor, melytől menekül az is, a ki kiköltötte.

Oh Debreczen! A hir imadás temploma vagy. A hir papjai mi vagyunk: újságírók. Mi osztjuk szét az áldást köztetek: a híreket! Mennyi, mennyi az ájtatos, buzgó hívőnk.

Napi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár a felelők felvilágosításokat hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnapoként, d. e. 10-től 12-ig.

A m. kir. meteorológiai intézet időjelzése a debreczeni, távirtda hivatalnál október 4-én: szeles, eső, hűvös, később derülős.

— **Ő Felsége** a király nevenapja alkalmából ma reggel 9 órakor a róm. kath. templomban hálaadó istentisztelet tartott, melyen nagy közönség és a 39. gyalogezred teljes tisztikara diszben, Krausz ezredes vezetése alatt vett részt. Jelen voltak a honvédség tisztjei is.

— **A színházi szerződés felmondása.** A színügyi bizottság tegnap ítéletet tartott a debreczeni színház mostani vezetése felett s javaslatba hozta a városi tanács előtt, hogy Leszkay András színigazgatóval az 1891. június 1-től 1894. június 1-ig, három évre kötött szerződés azonnal felmondassék és a színház igazgatására az új pályázat azonnal kiirassék. A színügyi bizottság azonban emberséges és kiméletes kívánt lenni a Leszkayra nézve csöppet sem örvendetes javaslat meghozatalában; mert noha az ülésen minden ösmert okok és kifogások felhozattak a Leszkay-féle színházi aera ellen, a bizottság még sem ezekkel kívánta megindokolni javaslatát, nehogy más városok előtt Leszkay Andrást disqualifikálják színház igazgatására; — hanem azon okból javasolja a szerződés időközi felmondását, hogy minden vidéki nagyobb színháznál a jövő évi virágvasárnapkor jár le a rendes három évi szerződés s ezért a debreczeni színházat is visszakell vezetni a közös turnusba, mert csak ebben az esetben pályázhatnak első rangú színigazgatók a debreczeni színházért; így várható a direktorok részéről olyan verseny, mely évi ötezer frt. subvenczióval és csaknem ugyanannyi egyéb segélylyel támogatott színházunknak a vidék legjobb szintársulutát és legjobb színigazgatóját biztosítja. — Részünkről legnagyobb örömünknek adunk kifejezést a színügyi bizottság tapintatos s körültekintő eljárása fölött, mely biztosíték reánk nézve arra, hogy Debreczenben a színészet veszélyeztetett ügye fölött le kes és köteleességük teljes tudatában álló férfiak állanak őrt, akik jó akaratból ha sok hibát elnéztek is de mindent még sem fognak elnézni.

— **A debreczeni kollégium népessége.** A főiskolánk különböző tanszakaira beiratkozott hallgatók, növendékek száma következő: 1. Hittan hallgatók. Végzett hittanhallgató 5, 4-ik éves 16, 3-ik éves 17, 2-ik éves 16, 1-ső éves 8, összesen 62. — 2. Joghallgatók. 4-ik éves joghallgató 19, 3-ik éves 31, 2-ik éves 44, 1-ső éves 58, összesen 152. Akadémiai hallgatók összes száma (62+152=214). — 3. A főgymnasiumban: az I-ső a) osztály 70, I-ső b) o. 67 = 137; II. a) o. 58, II. b) o. 44 = 102; III. a) o. 41, III. b) o. 33 = 74; IV. a) o. 32, IV. b) o. 33 = 65; V. o. 72; VI. o. 70; VII. o. 64; VIII. o. 55, összesen 639. — 4. A tanítóképezdén. I. o. 45; II. o. 31; III. o. 25; IV. o. 21, együtt 122. A kollégiumba járó összes tanulóinak száma tehát, a mintegy 600-ra tehető elemi iskolások nélkül — 975.

— **Az új kórház költségvetése.** A debreczeni új kórház előreláthatólag november elején átadható lesz a szenvedő emberiségnek. Oda-künn már a befejező munkálatokat végezik; idebenn a városházán pedig bizottságok dolgoznak serényen az új szervezeten meg a költségvetésen. A kórházi bizottság 92 krban javasolja megállapítani a napi ápolási költséget, mely a régi kórházban 63 kr. volt, — s évente ötvenczer ápolási napot számítva, ily módon mintegy 47000 frt lenne a kórház évi bevétele, ami eddig kevesebb személyzet és félszáz betegforgalom mellett átlag 25000 frtra ment, a házipénztár segédelmével együtt. A költségvetést és a hozzá tartozó indoklást most készíti a kórház igazgatósága. A kórházi bizottság letárgyalta a főiskolai gazdaági tanácsnak azon kérvényét, hogy kollégiumi tanuló ifjuság súlyosabb betegek az új kórházban, külön szobákban elhelyezhetők legyenek. A bizottság a kérelem megadását véleményezi, de csabban az esetben, ha ez a miniszteri rendelkezéssel nyugvó kórházi szabályzattal összeegyeztethető lesz és a mennyiben a külön szobákban való ápolást a körülmények megengedik. — Egyébként a külön szobákban 1 frt 50 kr. lesz a napi ápolási költség. A helybeli gyógyszereszeknek is fektűt egy kérvénye a bizottság előtt, — az iránt, hogy a kórház gyógyszer-tárát ők tarthassák fel, fölváltva, amint eddig is évente sorrend szerint szolgáltatták ki a kórház részére szükséges gyógyszereket. A bizottság véleményezi, hogy a tanács teljesítse a gyógyszereszek kérvényét, ha kötelezik magukat, hogy okleveles gyógyszerész segédet alkalmaznak a kórházi gyógyszer-tárban; 25%-ot engednek a gyógyszerek árából, ha ennek összege éven'e 4000 frtot eléri és 20%-ot ha ezen alul marad; gyógyszert azonban kórházon kívül ki nem adhatnak.

— **Városi szegény- és dologház.** A szegényügy rendezésére vonatkozó javaslat kidolgozásával megbízott vegyes küldöttség albizottsága: Körner Adolf tanácsnok, Könyves Tóth Kálmán, Márk Endre, dr. Balkányi Miklós és Stahl Géza mérnök, tegnap d. u. helyszíni szemlét tartottak a Toczó melletti régi honvéd kaszárnyánál. A bizottság a meglévő épületeket némi átalakítások után 100 szegény befogadására elegendőknek és alkalmasoknak találta. A körül lévő nagyterületű városi föld pedig ajánlható arra, hogy azon a szegények állandó foglalkozást találjanak. Az albizottság kebelében felmerült az az eszme is, hogy ugyanide kellene áthelyezni a ref. szegény-póldát. Ez olcsóbbá tenné a felügyeletet és módot nyujtana arra, hogy a ref. szegény-póldá munkaképes lakosai szintén foglalkoztattassanak könnyebb kereseti ágakkal. Ez esetben az Ispotály területén csak a templom, paplak, iskolák és az óvoda maradna; a felszabadult tér pedig, mely különben is telekkönyvileg a város nevében áll, házhelyekül volna felosztandó. Az eladott házhelyek és az épületi ócska anyagok árából befolyt pénz fordíttatnék azután az új szegény-ápolda építésére. Ha az albizottság némely tagjai a ref. szegény-ápolda áttelepítését tervezik, ami valószínűleg czélszerű intézkedés is lenne, — szerintünk — vegyék fel munkaprogramjukba a kath. szegény-ápolda odahelyezését is, hogy ekként minden szegényház csoportosítva legyen. Hiszen a rom. kath. szegény-ápolda háza, telke is a városé s azt, — már a közel jövőben gyors fejlődésnek induló utcán fekűdvén, — a város igen jó áron adhatja el, vagy jobban használhatja fel, valamely más célra.

— **Bimbóhullás.** Mátray Lajos író-társunkat szatmári tanárt s nejét fájdalmas veszteség érte kis leányuk elhunytával. A halálesetről a család a következő gyászjelentést adta ki: Fájdalmas szívvel tudatjuk az összes rokonság ne-

vében, feledhetlen kedves Ilonka leányunknak, illetve unokánknak f. év október 2-ikán, este 9 órakor, élete 3-ik hónapjában történt halálát. Feledhetlen emlékü kis halottunk, folyó hó 4-én, d. e. 10 órakor fog az Arpad-utca 27. sz. a. házunktól, a szatmári ev. ref. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Áldás és béke lengjen porrai felett! Szatmáron, 1892. október 3. Márk Pál Fülöp Karolina mint nagyszülők. Mátray Lajos Márk Aranka mint szülők.

— **Alkotmányos mozgalom** folyik jelenleg a főiskolában, mert a jogászok segélyegyesületi elnököt választanak. Két jelölje van az ifjuságnak: Tóby Elek IV. éves és Kovács József IV. éves jogász. Tóby Elek ma délelőtt visszalépett s így valószínűleg egyhangulag fogják megválasztani Kovácsot.

— **Uj operette.** A debreczeni színház igazgatója megszerezte az előadási jogát a Katonás kisasszonynak, Megyery magyar operettejének.

— **Csavargók elfogatása.** A rendőrség tegnap a szénaboglyák alatt elfogott 9 csavargót. El fogják őket toloncolni illetékességi helyökre.

— **A szüret** javában folyik a debreczeni kertekben, már t. i. azoknál, a kik permeteztek a peronospora ellen, mert ez az új penészgomba nagy pusztítást vitt véghez a szőlőkben. Tegnap az ujkert visszhangzott a vidámságtól, este pedig a cigány muzsikától, mert számos szobában tartottak vidám estélyt.

— **A Margit-fürdő** tulajdonosa, engedve a több felől jövő kívánalmaknak, a fedett uszodát, mely légfűtéssel és 20—22 R° meleg vízzel van ellátva, még e hó végeig nyitva tartja.

— **A tanács intézkedései a kolera ellen.**

A városi tanács, amint ezt tegnap jeleztük már a fenyegetően közeledő kolera hírére tegnap újabb óvintézkedéseket rendelt el, a t. főorvosnak ösmereletes javaslata folytán, melynek csaknem minden pontját változatlanul elfogadta. A járvány bizottság összehívására nézve, előbb megkérdezi az egészségügyi bizottságot, véleményezi-e, hogy a járvány bizottság már most megalakíttassék és ez a működését megkezdi. A jég kiadását illetőleg úgy intézkedett a tanács, hogy a jég orvosi rendeletre ne a kerületi kapitányságotól, hanem a kórházi jégveremből adassék. A város jégvermében, ha nem is bőven, de kielégítő mennyiségben van jég. Baj azonban, hogy a vendéglősök, kávéosok, mézárosok saját jégvermeikről nem mondhatják el ugyanezt. Alig van már olyan magán jégverem, melynek készlete ki nem fogyott. Elrendeltetett, hogy a dezinficiálás, most is, mint 1886-ban, ható-ágilag eszközöltessék magán házaknál is; e végből nap-számosok lesznek feltogadva. A fertőtlenítés ellenőrzésére kerület-nként 2—2 közeget alkalmaznak. Körner tanácsnok, dr. Sárvary Gyula t. főorvos és Boczkó Sámuel r. főkapitány utasítottak, hogy úgy nevezett szükség-lakásokról gondoskodjanak, olyan lakosok részére, akik kolera-ba esett családjaiktól saját lakásukon el nem különíthetők. A mérnöki hivatal pedig az iránt utasított, hogy a kolera temetőket a várad utcai temető mögött és a többi temetőben (az egészen megtelt hatvan utcai temető kivételével) haladéktalanul kijelölje. — Kolerajárvány esetére jelentkezett orvosok felhivatnak, hogy a t. főorvos által kidolgozott munkaterv szerint a megállapított 6 frt. napi díj mellett fölváltva jelen legyenek minden vonat érkezésénél és a netalán érkező gyanús betegeket orvosi megfigyelés, gondozás alá vegyék és a kolera kórházba utasítsák. — Végül elrendelte a tanács a lakossághoz intézett oktató felhívás kinyomatását, melyet házanként fognak szétfordítani.

— **Épülő iskolák.** Az alsóbb és felsőbb oktatás ügye három diszes épületet nyer közelebb Debreczenben. A ref. felsőbb leányiskola háza Kossuth utcán már csaknem egészen kész van. Mintegy negyven ezer forintba került. Hatvanutcán már kívül emelkednek a földszínen, a kétemeletes állami főreáliskolának tömör falai, melyeket még az idén fedél alá fognak hozni. Varga utcán, a Therezianum árva-házzal szemben, a piaristáktól megvásárolt telken épített a város az egyemeletes r. kath. elemi fiú iskolát, melynek alapfalai már szintén le vannak rakva. Az iskola nem az utca vonalába épült, ahol a kocsizörgés folyton alkalmazkodnék a tanításnak, hanem néhány öllel bellebb, egy vonalba a kath. templom nyugoti oldal falával. Az iskola előtt az utca felől csinos parkot fognak berendezni. Az iskola udvarán kutat is furtak, mely 43 méter mélységből kitünő ivóvizet ad.

— **A debreczeni n. l. vasút kiágazására** nézve a debreczeni főállomásból, újirányt állapítottak meg a közlekedés tartott pót közigazgatási bejárás alkalmával. E szerint az új vasút az állomástól pár száz méterrel távolabb ágaznék ki a debreczeni p. ladányi vonalból. A módosítás az államvasutak igazgatóságának kérelmére történt, miután a pályaudvar kibővítése ebben az irányban is tervbe van véve. A végrehajtó bizottság mérnökei az eredeti kiágazási terven most vezeték keresztül a módosítást Debreczen város mérnöki hivatalában. Hogy a vasút tényleg létre jön-e és hogy ha csakugyan kifog épülni, az építés mikor kezdődik meg, az a kérdés újabb információk szerint az engedélyezési tárgyalás eredményétől és az államvasutak hozzájárulásának összegétől függ.

— **A gazdasági tanintézetben** most folynak a beiratkozások; már eddig szép számmal jelentkeztek tanulók. A beiratás okt. 8-ig tart.

— **Nyugalomba vonult tanár.** A debreczeni gazdasági tanintézetnek 21 év óta buzgó tanára Walter Lajos nyugalomba vonult. A földművelésügyi miniszter meleg elismerésének nyilvánítása mellett nyugdíjazta őt. Utóda valószínűleg Kerpeli Kálmán a kereszthelyi gazd. iskola jeles képzettségű segéd tanára lesz.

— **Az ország czimere.** A belügyminiszter körrendeletben közölte valamennyi alispánnal és polgármesterrel az ország czimerének használatára feljogosított czégek, egyletek és intézetek 1890. végéig terjedő lajstromát s egyúttal fölhívta azokat, hogy a lajstrom alapján szigorúan tegyenek eleget ellenőrzési kötelességüknek.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Bánatba merült szívvél tudatjuk a szeretett jó nő és édes anyának, a legjobb gyermeknek Ormós Juliánna P. Arany Mihályné asszonynak életének 22-ik évében történt elhunytát. Drága halottunk porrései f. hó 5-én szerdán d. u. 2 órakor tognak Péterfia 938. sz. szülei háztól a n. templomban tartandó gyászszertartás után a czegléd-utcai temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Bánatos férje P. Arany Mihály, szülei P. Ormós József és neje Bakos Zsuzsanna, az összes rokonok nevében is. A temetést Dankó M. rendezi.

— **Árverés a város korcsmáira.** Másodszor tartottak ma árverést nyolcz városi korcsmára, csapszékre, miután az első árverés eredménytelen maradt. A Báránycsapszékért, Csicsogóért, Cserepesért, lóvásártéri vendéglőért és baromvásártéri köpinczéért legtöbbet ígért Aron Miksa mostani bérlő; az epreskerti csapszékért Schwarz A., a honvéd barakbéli kintinért pedig Tihanyi János. A Nyulas csapszékre nem árverezett senki.

— **Időszerű.** A nagybácsi kérde az öcsésztől:
— No fiacskám, hát tisztában vagy-e már az interpunkcióval?

— Hogyne bácsi!

— Hát mondd meg nekem, hová jön a pont?

— A mondat végére,

— Es a komma?

— A . . . bacillus elébe.

— **A Sudániák a vásártéren holnap, 5-én,** már megkezdik előadásukat.

— **A Vulturul ügye.** A nagyvárad kir. vizsgálóbírósa már befejezte a debreczeni kir. főügyészség megkerése és folytán indított vizsgálatot a Vulturul román élczlap ügyében. A vizsgálat jó formán egy kihallgatásra terjeszkedett ki. Ardelean Jusztin szerkesztőt hallgatták ki, aki lapjában kautio nélkül politikai irányu dolgozatokat közölt. Az iratok indítványtétel végett már a kir. ügyészségnél vannak.

— **Minsamli Miagenge.** Ezt a furcsa nevet egy havi tolyóirat viseli, mely Kibungiban jelenik meg a Kongó mellett. A svéd hittérítő-egyesület terjeszti a lapot a négerok között még ingyen, de később pénzért, mutatoul közöljük a legfiatalabb ujságból a következőket: „Vo tutomene tala dizulu bonso budianika un fikii buna tuna mona lekwa biabingi bicomanga. Biai bibikwanga zimwetete, Buna biena biabingi bene bilutiele utoto vamvimba neu mene. Biankaka bidia tanga, biankaka bitelamanga.“ Magyar fordítása a következő: Ha éjjel meglekintjük az eget, nagy számu fénylő tárgyat látunk rajta. Ezek a csillagok. Bár sok ilyen van, gyakran egyikük is jóval nagyobb a földnél. Némelyek napról-napra mozognak, mások csendesen állanak.

— **A komédiások személyzetére** ugyancsak ügyeltet a főkapitány, mert sokszor a vásári kikiáltók, állatetők sat. országokat futó gazemberek. A főkapitány kötelezte mind a 18 komédiást, hogy személyzetének minden egyes tagját igazolja.

— **Vállalkozók figyelmebe.** A m. kir. államvasutak Igazgatósága eladni szándékolta ócska fémmű anyagjainak értékesítése céljából f. évi október hó 22. déli 12 óráig a nevezett igazgatóság VI. szakosztályához Budapest beadandó írásbeli ajánlatok-alapján versenytárgyalást tart, mire a vállalkozni szándékozók figyelme azon megjegyzéssel hivatik fel, hogy a közelebbi feltételek alólirt kereskedelmi és ipar kamaránál hivatalos órák alatt megtekinthetők. — A 7-ik hadtest cs. és kir. hadbiztossága az aradi, szegedi, karánsebesi és fehértemplomi csapat kórházak élelmezésének 1893. Január 1-től. Deczember 31-ig esetleg 1896. deczember 31-ig való biztosítása céljából írásbeli versenytárgyalást hirdet. Beadási határidő: karánsebesi csapat kórházhoz 1892 okt. 4. d. e. 10 óra, aradi csapat kórházhoz 1892. okt. 10. d. e. 10 óra fehértemplomi csapat kórházhoz 1892 okt. 17. d. e. 10 óra szegedi csapat kórházhoz 1892 okt. 20. d. e. 10 óra, mire a vállalkozni szándékozók figyelme oly megjegyzéssel hivatik fel, hogy a közelebbi feltételek alólirt kereskedelmi és ipar kamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen, 1893. Szeptember 28. A kereskedelmi és iparkamara.

— **Fekete halál.** Orosz lapok közleményei szerint az ázsiai kolera és a pestis pusztításai szinte elenyészők azokhoz képest, melyek most tartják rettegésben Turkesztán lakosságát. Mint a fő kormányzó jelenti, „fekete halál“ lépett fel szept. 10-én Askabadban és hat nap alatt 1303 áldozatot követelt; az egész kerületnek 30.000 lakosa van. A „fekete halál“, melyet Nyugat-Ázsiában már régen ismernek, rettenetes baj; nincs ellene gyógyszer. Mint valami halálos, mérges sivatagi szél ellep egyes vidékeket, pusztít embert-állatot, aztán épp oly gyorsan eltűnik, amint megjelent, a nélkül, hogy a tudománynak sikerülne belső lényébe hatolni. — Askabadban is hirtelen eltűnt a járvány, nem hagyva hátra mást, mint a dögvészes holttesteket, melyeket nem lehet felboncolni, mert nagyon is gyorsan rothadnak. A kormányzó jelentése még következő részleteket tartalmaz: Az iszonyu betegség heves lázrohammal kezdődik, mely a beteget tetőtől-talpig rázza és öt perczenként ismétlődik. Egy óra mulva türehtetlen forróság áll be: az ütőerek feldagadnak, az ütér mind hevesebben ver, a test melege növekedik; görcsök és ájulások fogják el a beteget, ki rettenetes fájdalmakat szenved; egyszerre a test megmerevül, a páciens nem tud mozdulni; néha-néha hidegrázón nyöszörög. A második betegségi periódus 15—20 perczig tart. Hányászekelés nem észlelhető. A már ecsetelt állapot után még csak nehéz lélegzés vehető észre, míg aztán beáll a halál. Az elhunytat ellepik a nagy,

fekete pestises daganatok, melyek néhány percz alatt szétbomlasztják a holttestet.

* **A város protekciója.** Erdekes mozgalom indult meg Szatmáron, melynek az a célja, hogy Jandrisits Jánost, a közkedvelts nagy népszerűségnek örvendő apátplébánost, a nemrég üresedésbe jutott mesterkanonoki székbe segítse. A város előkelő polgáraiból alakult száz tagu küldöttség járt Meszlényi püspöknél, kihez Lengyel Géza dr. m. kir. honvéd törzsorvos, a küldöttség vezetője intézett beszédet. Tegnapelőtt pedig a vármegyének közel félszáz tagból álló diszes küldöttsége tisztelgett a püspöknél Vécsey József báró vezetése alatt, ki szintén arra kérte a főpásztort, hogy az üres kanonoki szék betöltésénél gondoljon kéremükre s a közszeretben álló Jandrisits Jánost emelje oda, kinek egyházi és honpolgári érdemei elvitázhatatlanok. A püspök mindkét küldöttségnek olyan választ adott, a melyből Jandrisits kanonoki kinevezését biztosra lehet venni.

— **Hurka estély.** A „Kis-pipában“ ma este hurka-estély tartatik, mely alkalommal kitünő minőségű ó- és uj borok kiszolgálásáról a vendéglős Kemény János kezkesedik.

— **Zene.** Ma a Frohner kávéházban egy elsőrendű zenekar által zeneestély tartatik.

A nőkről.

(Egy cynikus naplójából.)

A nőnek szüksége van a szerelemre, mint virágnak a napfényre, megre. De vannak virágok, melyek jobban virulnak az árnyas, lombos erdő rejtett pázsitjában, míg mások csak az üvegház fokozott melegében árasztják szét a varázsos illatukat.

A nagyon művelt, magasabb szellemi élvezetekre képes nőknek van egy nagy csoportja, mely a képzelet világában él és érzelmeik mintegy megkristályosulnak ama tisztább és hidegebb légkörben. Ezekre nézve az élet, a való, ritkán rejt mást magában, mint csalódást, elégtelenséget . . .

Az ily nő kitünő barátó és odaadó anya, de mint feleség, mint szerető, valódi boldogságot sem érezni, sem ébreszteni nem képes. Visszariadnak az ilyen nők a szerelem külső nyilvánulásaitól, a mit durvának, anyagiasságnak tartanak, összehasonlítva a lelkekben élő eszménynyel. Jobban élvezik a szerelmes ifju leveleit, mint társaságát és inkább beválnak a beteg férj mellé ápolónak, mint az egészséges mellé feleségnek. Hűségesen teljesítik kötelességeiket de a szerelemről eszményibb és regényesebb álmokat szönek, mint a miket az élet beválthat, s innen a csalódás és bánat sötét fátyla, mely elföldi előlük a boldogság ragyogó partjait.

Van a nőknek más osztálya, mely nem a szerelmet, de a hódolatot keresi. Az ilyen nő százszor nagyobb élvezetet lel a bálterem üres bókjaiban, ha egy egész „udvar“ veszi körül, mintha boudoirjában a szerető férfi örök hűségéről beszél neki.

Vannak ismét nők, kik megkívánják, hogy udvarlók az inas és komorna sikerült összetételét képviseljék, míg mások a szolgálatkészség ilyen elfajulását utálatosnak tartják. „Én nem óhajtanám soha, hogy férjem ilyen alakban bizonyítsa be ragaszkodását, úgy érezném, mintha inasomhoz mentem volna nőül s kísértetbe jönnék megkérdeni, mi a fizetése . . . mondá a multkor egy büszke fiatal barátóm. A férjről alkotott eszményemből nagyon levonna, ha azt látnám, hogy kiszolgál, mint a komorna és rendbe rakja csipkémeket. Természetesen is temperamentum dolga, s a legtöbb nő inkább választja a szerettetést, mint a szeretést, de engem nem tudna boldoggá tenni a férjem szeretete, ha csak olyan fokú becsülést és szeretetet nem ébreszten bennem is, a minővel ő viseltetik irántam, s ezt el nem érhetné, ha úgy viselkednék, mint az inasom. Legyem ő királyom és ne szolgám.“

Vannak olyan asszonyok is, kik férjök szeretetét a rájuk pazarolt aranyak után itélik meg és büszkén ragyogtatják ékszerüket kevésbé szerencsés társnők szemébe. Az ilyen asszony rendszeren vak férje hibáival szemben és sorsával teljesen megelégedett mindaddig, míg az aranyforrás el nem apad.

— **A fejtelten ember.** A pákozdi-féle gyilkosság tettését, melyről tegnap bővebben megemlékeztünk, Babos Sándor öcsödi illetőségű parasztembert elfogták, de a nevezett fogságából megszökött s mint a vizsgálat kiderítette, a kocsin Mező-Turig hajtatott s onnan a vasuton ismeretlen helyre távozott. (Valószínűleg Budapestre ment.)

Vegyes hírek.

— **Egy nagyherceg vesztése.** Mikolajevics Mihály nagyherceg, a császár nagybátyja, jelentékeny vesztéseket szenvedett, még pedig sikkasztások által. Bár az elsikkasztott összeg egy millió rubel, a boldog nagyherceg mindedig észre se vette, hogy egy millióval kevesebbje van. Most véletlenül jöttek a sikkasztásoknak nyomára, melyek többnyire régebbi keletiek s abból az időből származnak, midőn a nagyherceg neje hirtelen meghalt.

* **Szerencsétlenség az iskolában.** A Pyre-naek közt fekvő Tarbesből jelentik: Az itteni fuiskolában, ép mikor a jutalomdíjakat osztogatták szét, beszakadt a padló s több száz gyermek az alsó emeletre zuhant. Száznál több gyermeket sikerült megmenteni. Súlyosan sebesülteket is folyvást találnak.

* **Stanhope a kolerahős.** Haflkine orvos, ki Stanhopet beoltotta, mint Párisból írják, kijelentette, hogy az amerikai zsurnaliszta kísérletére nem helyezhet súlyt, mert Stanhope testalkata is bozójárulhatott a sikerhez. Most majd nagyban tesznek kísérletet az oltóanyaggal, amennyiben Siamban egy talu fél lakosságát beoltják, a másik felét nem. A jövő aztán meg fogja mutatni, mily hatása van az oltásoknak.

* **A kolera.** Budapestben hét újabb áldozata fekszik kiterítve, holtan, a gyilkos ázsiai betegségnek, tizennyolczan pedig remény és kétség között várják állapotuk jobbratorulását a kolerabarakban. A fő- és székváros tanácsa e közben rendkívüli ülésen elhatározta két új kolerabarakk építését s újabb szükség-lakás berendezését. Sch euthauer Gusztáv egyetemi tanár, a ki a kolera első négy halottját felbontotta, a tisztí főorvos elé terjesztett jelentésében kijelenti, hogy a bakteriológikus vizsgálat Koch-féle kommbacillusokat talált a halottak béltartalmában. E szerint az ázsiai kolera diagnózisához kétség sem fér. A

idékén. Budapestről egy lépéssel tovább ment már a kolera. Tolnán ütötte fel a fejét s konstatació dolog, hogy a behurcolás Budapest-ről történt. A tudósítás, mely azt jelenti, így hangzik: Szegszárd, okt. 2. Egy Budapest-ről elindult dunai hajó matrőza utközben megbetegedett. Tolnán kitették. A matrőz két óra múlva meghalt. Az orvosok konstataciók, hogy kolera-bau hunyt el. Az óvintézkedések megtörténtek. Egy másik távirat a következőket jelenti: Zboró, okt. 3. Eperjesről a határon levő mellékutak elzárása végett tegnap két század katonaság érkezett Zboróra. A katonaság azonban kevésnek bizonyult a határ elzárására. Tegnapelőtt Kassáról négy csendőri érkezett Zboróra és közülök egyik gyanús tünetek között megbetegedett. Alsó-Palyánán pedig egy asszony lett hirtelen rosszul kolera-gyanús tünetek között. Ma már mindkét beteg jobban érzi magát.

* **Modern Dianák.** Franciaországban az elegáns hölgyek közt napról napra terjed a vadász-szenvedély s minden szezonban szaporodik a női vadászok száma. Szeptember hóban — jegyzik fel nagy lelki örömmel a sport lapok — csupán Seine megyében 148 hölgy szerzett vadászengedélyt. A vadász hölgyek egészen külön divatot teremtnek magunknak, a mire szükség is van, miután rendes ruhájukban a hölgyek nem vadászhatnak, elődjüket az antik Dianát pedig nem követhetik toalettdolgában. A francia hölgyek által használt vadászkosztümöknél mind jobban tért hódít a nadrág, mely azonban természetesen nem olyan ideálisan szűk, mint a Journal ámusant híres képein, hanem ellenkezőleg igen bő, térdig érő és lábszárvédőben folytatódó bugyogó, melyre ugyancsak térdig érő, ránczos kis szoknya borul. Megjegyezzük végül, hogy nemcsak Franciaországban, hanem nálunk is van több kitűnő vadászó; a legjelesebbek

egyike Pejacevich-Vay Lilla grófnő, ki ezidén Tátrafüreden élénk részt vett a zergnvadászatban.

Közgazdaság.

A vetések állása Debreczen vidékén.

A vetések állásáról és a mezőgazdasági állapotról szept. hó 18-tól okt. hó 1-ig bezárólag, a földművelésügyi miniszteriumhoz, az állandó gazdasági tudósítótól beérkezett jelentések alapján, a következőket közöljük: A tengeri törése legtöbb helyen még folyamatban van, az időjárás erre kedvező, többnyire száraz meleg: az eredmény Békés, Máramaros, Szabolcs és részben Bihar vármegyékben nem kielégítő, sőt itt-ott hátróztottan rossz, míg Bihar egy részében, továbbá Szathmár és Szilágy vármegyékben többnyire közepes. A burgonya felszedése néhol már elvégeztetett, vagy nemsokára véget ér. Itt-ott közepes az eredmény több helyt azonban csak gyenge, sok helyről — így Bihar, Máramaros és Szabolcs vármegyék-ből panaszok, hogy sok benne a rothadt. — A c z u k o r és t a k a r m á n y r é p a Bihar és Szathmár vármegyékben meglehetősen eredményt ad, míg Szabolcs és Szilágy vármegyékben gyengén fizet. Felszedése már kezdetét vette. — Szőlő Mindenfelé csak igen kevés borra van kilátás, sőt néhol éppen semmit sem szűrhetnek. Biharban a termett csekély szőlő minősége jó. — G a z d a s á g i m u n k á l a t o k. Az őszi szántás-vetési munkálatok — kevés kivétellel — folyamatban vannak itt-ott mint Bihar és Szilágy vármegyék némely részében nem lehet vetni a nagy szárazság miatt. A korábban elvetett repce, buza- és rozs vetések, ott a hol esőt kaptak, már szépen kikeltek.

A közös hadsereg bórmenü szükséglete és a hazai kisipar.

A hadügyminiszter arról értesítette az orsz. iparegyesületet, hogy az összes bórmenü felszerelések egy negyed részének szállítást a kisiparnak tartotta fenn. Ebből a magyar kisiparnak jutna 17,000 bakancs 4000 pár csizma, különböző szijazatok, táskák s a többi. A pályázatban egyes kisiparosok s ilyenekből álló szövetkezetek vehetnek részt, de a pályázók csak saját műhelyükben készült árut szállíthatnak. A szállítandó cikkek mintáit a budapesti és gyulafehérvári ruharaktárból lehet megszerezni. Bánatpénzt, vagy pénzbeli biztosítékot nyújtani nem kell. A tolyamodványokat a szokásos minta szerint decem. b r 15-ig, a közös hadügyminiszteriumhoz kell benyújtani. Persze a d e b r e c z e n i iparosok akik még mindig nem szervezkedtek ipartestülétté, a versenyből ki vannak zárva.

Az új saison.*)

A debreczeni színház mult évi miseriái meglehetősen nagyfokú elégedetlenséggel töltötték el a színház látogató közönséget. (Hogy mik voltak azok, azt hiszem, felesleges magyarázni.) A gentry igazgatónak és művezetőinek első évi működése után teljesen indokolt az a lázas érdeklődés és kíváncsiság, melylyel a közönség az új idény elé néz.

Be kell ismerni a legenyhébb kritikuskak is, hogy mult évi színi viszonyaink igen alacsony nívón állottak s veszélyeztettek, sőt csaknem teljesen aláásták Debreczen város műveltségének műzlesztését. De hogy ez nem következett be, az ismét nem szinigazgatónk érdemül róható fel. Azt hiszem, hogy azoknak a silány, mondva készült ujdonságoknak, városligeti kasszadaraboknak mult évi hideg fogadtatása a közönség részéről, az idén vissza fogja tartani igazgatónkat az i y e n e k n e k szinrehozatalától. Debreczen város művelt közönsége azért jár színházba, hogy ott igazi műélvezetben részesüljön, nem pedig, hogy erkölcstelen férczmunkák silányságán bosszankodjék.

Az új idény szombaton vette kezdetét, még pedig nem tudjuk miért, éppen a Suhancz-

*) Lapunk barátjától, rendes színházlátogatótól, kaptuk e sorokat.

czal. Talán igazgatónk jelezni akarja már ezzel is, hogy az idény alatt az operette cultusra fog legnagyobb súlyt fektetni. Vagy talán a próbák tartását akarta elkerülni, mivel Marmaros Szigeten ezzel az operettével végezték az idényt? Miért nem valami drámával vagy vigjátékkal végeztek el, hogy itt meg azzal kezdhették volna az évet? Be kell látnia igazgatónknak, — hogy sokkal tapintatosabban járt volna el, ha ez utóbbit követi.

Az új színtársulatról nem lehet még nyilatkozni, de annyit már körülbelül látunk, hogy a mult évhez hasonlóan, a dráma nem nagy művelésnek fog örvedeni. Ha a színtársulat névsorát áttekintjük, lehetetlen észre nem venni, hogy igazgatónk a drámai személyzet megalakítására nem nagy gondot fordított. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy színészeink nem állhatják meg helyüket, — hanem azon hiányosságot, mely azon szerepkör betöltésénél mutatkozik. Pedig tavaly már okulhatott volna az igazgató. Sokszor volt kénytelen a vigjátéki, sőt énekesi szerepkört betöltő színész, drámában is játszani, mert nem volt más.

Csodálkozom, hogy az ilyen szép renden annak idejében nem fakadt ki a sajtó méltó felháborodással.

Az a tulságos operette cultus — be kell látnunk, hogy teljesen a dráma és komolyabb színmű rovására történik. Ha az igazgató ur nagyobb hatást tulajdonít az operettének és bohózatoknak a debreczeni közönség előtt, akkor nagyon csalatkozik.

Kisértse csak meg a drámai szerepkör hiányait pótolni s hagyjon fel az operette művelése körül kifejtett tulságos buzgósággal. — meg fogja látni, hogy rövid idő alatt a dráma fogja azt a szerepet betölteni, melyet különösen a mult év alatt az operette vitt.

Ez a pár szó nem elfogultságból, vagy előítéletből származott, csupán jóakaró figyelemzetés akar lenni az igazgató részére.

Sz.

OSARNOK.

Jön az ősz.

Kuti Zsigmondtól.

Mikor reggelentint a pára cseppekben borítja ablaktábláimat; mikor az aszfaltot a peronoszpora és filoxera kímélte szőlő csutkái, a rendőrség által is immár halálra ítélt dinnyék maradványai és a különböző fajtájú gyümölcsök kocsánjai borítják; mikor a Bárány-, Késes-, Sziv-Nagy- és Kis-Mester utcák gazdálkodó nemes cziviseinek eszterhéjai alól csak úgy kaudikálnak ki párosával a szép piros és sárga kukoriczacsovek; az ablakok párkányain pedig sütkéreznek a magnak meghagyott nagyhasu, jófajta ugorkák, paprikák és paradicsomalmák: akkor tudom én, hogy ihol már az ősz!

A fecskék, gólyák és darvak is bizonyára ezen csalhatatlan színtörvényből ítélve, neki mentek a nagy világnak, noha máskülönben a szunyogok és legyek milliárdjai hemzsegnék még a levegőben: az egy és kételtű hullók is még nagyon jól érzik magokat a mocsarakban. Ámde a vándor népség és én jól tudjuk, hogy mindezen jelenség csak merő kaczerkodása és kendőzése nyárnak. Engem ugyan nem csalsz, meg! Mosolyoghatsz vénaszonok nyara! Igaz, ugyan, ha a lomb még zöldül, de kopott, ragyás biz az és erősen tarkázott a sárgult levelektől, akár az aglegények szakála és bajusza. Az egész időjárás oly szeszélyes, oly változékony, akár a szépségnek fogyatékán lévő asszony kedélye.

A természet szüz fátyolát szálakra fejtette szét a kőkény, a galagonya és a csipkebokor tövise és ez most mint „Bikanyál” repül.

Az ördög motolla, cziczokró és ökörfark már kéjutra keltek, velök tart a szerbtövis is, ezen indigénája a magyar gaznak: magvaik mindenütt aklimatizálódnak, gyökekeret vernek, gyarapodnak és — elnyomják a benszültötteket. Az élősdiék ismert taktikája!

Az erdők talaját a szép aranyárga makk

borítja tarkálva a vaczkorokkal: mindkettő a sertésvilágnak krémes-tortája és fácán-pecsenyije.

Az erdő most már világosabb, az éjjeli dér akár csak a tolvaj — lopva, titokban nagy rést vágott már a lombokon, és azon keresztül hatolnak az őszi napsugarak és — szárazzá aszalják a dércsipe leveleket; melyek lehullva, szanaszét hevernek.

A nyárfa libegve — akár a papírszelet — száll le a földre. A büfka zsiros levele forogva, pergettyű módjára esik le. A mák, a gubacs, a vaczkor egyszerűen lepotyog. Amde a kőkény, a hecsepecs, a papsajt, az daczol a természettel, ott marad a bokrán, a hol született, a nagy költővel tartván: „Itt élmed, halnod kell!”

Kertjeinkben a szalmavirág, őszi rózsza és a libatop tartja még magát. A téli hagyma hosszú szárai már lekonyulnak, sárgulnak. A paradicsom, ugorka, le — a téli retek, kalarábé pedig kikivánczik. A szilvafákon csak itt-ott látszik még egy-egy napaszalta szem.

Nagyokat ásit már a természet. A nap későn kel és korán fekszik, már nagyokat pislantva hajnalban. Reggelenként nagy köd jár, mely napról-napra sűrűbb: bizony gyászfátyola és egytuttal halotti leple a nyárnak.

De ezen minden nesz és zaj nélkül beállott változásokat a korzó vendégei nem veszik észre. Gondtalanul sétálnak, nevetgélnek, csevegnek, diskurálnak a fiatalok és örülnek az életnek. Mi nekik az ős, az erdő, a virág, mikor az ő keblük virágos kert örökös nyárral, egy sereg éneklővel és elhamvadhatlan szerelemmel! A fakadó tavasz szemében a beálló őszszel a megtestesedett örökkévalóság jelképe. Itt a megsemmisítő ére, enyészetre készül a soha nem nyugvó természet, hogy tavasszal féniként új életre ébredjen és vele szemben van az üde, é ettől duzzadó ifjuság, kiknek vére pezsdül és soha nem múló boldogságról álmodik.

Csak örüljete az életnek ifjak és leányok. Tiétek az élet, az öröm, a világ! Csak minél később álljon be kebletek ősze, éltetek tele! Mi azonban már tudjuk, hogy ez az élet csal, akár ezen ősznek melegítő napsugarai.

DEBRECZENI VÁROSI SZINHÁZ

I. Idénybérlet 4. szám.
Páratlan.

I. Kis bérlet 4. szám
Páratlan.

Ma kedden 1892. Október hó 4-én adatik:

Eleven ördög

Konti operetteje.

Holnap Szerdán, 1892. október hó 5-én,

bérletfolyamban:

A Bagdadi herczagnő.

Francia színmű.

**A telefon hálózatba való
belépés megkönnyítése végett**

**→ rövid időre is
lehet előfizetni.**

Bővebb felvilágosítás nyerhető

A TELEFON

KÖZPONTI IRODÁBAN

Czegléd-utcán 31. szám alatt.

Van szerencsém az igen tisztelt közönséget értesíteni, miszerint a **Czegléd- és Bathányi-utca sarkán levő**

CZUKRÁZDÁT

Kreutzer Ferencz urtól

átvettem és a mostani igényeknek megfelelően átalakítván, **kitűnő árakkal** berendeztem.

Tekintettel arra, hogy Budapesten **Kugler** udvari szállítónál több évig működtem, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyra-becsült vevőim igényeinek minden tekintetben megfelelni képes leszek.

A nagyra-becsült vevő közönségnek lakadalmak és egyéb ünneplés alkalmával tett megrendeléseit pontosan kiszolgálom. Még a következőkre vagyok bátorfigyelmeztetni, u. m.

különbéle forma fagyaltok, krémei,

Parfait, Bouchee, Sulcok,

különbéle Bonbonok és bouboniérek,
valamint **befőttek** és **thea-sütemények** szintén kaphatók.

Magamat a t. közönség szives bizalmába ajánlván, vagyok teljes tisztelettel

Darnay Béla
czukrász.

Czegléd és Bathányi utca sarkán.

Kiadó lakás.

Nagy lakás a főtér és hatvanutca sarkán a volt kereskedelmi akademia helyiség, rögtön

kiadandó.

Felvilágosítást ad

Tóth Gyula

vaskereskedő cég.

115/892. végreh. sz.

Arverési hirdetés.

A berettyó-ujfalui királyi járásbíró-ság 1787/892. P. sz. kiküldő végzése folytán közhírré tétetik, miként néhai id. Ványi Sándor hagyatékához tartozó 5982 véka tavalyi kitűnő minőségű csős tengeri 1892. évi október hó 12-ikén délelőtt 9 órakor a berettyó-ujfalui Szent Kozma pusztai „Ványi“-féle tanyán árverés útján a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett eladatik.

Netáni zárt ajánlatok hagyatéki zárgondnok Fényes Mórítz ur berettyó-ujfalui lakos címére küldendő.

Kelt Berettyó Ujfaluban 1892. évi szeptember 26.

Fernbach János m. k.
kir. bir. végrehajtó
Berettyó Ujfaluban.

Ujdonságokat

Valódi smyrna-, perzsa és axminster,

ugyszintén mindenféle

futó-cocos- salon és sofa

szőnyegekben,

ágy és asztalterítőkben,

csipke, tulle stores, szövet

és

chenillia függönyökben.

Butor szövetekben.

Peluche, flanell, koci és utazási takarókban

és a legjobb minőségű

LÓPOKRÓCZOKBAN,

olcsó és szabott árak mellett ajánlanak

Bosznay J. és Társa

Debreczen, Czegléd-utca.

Uj kelme festő.

Széchenyi utca 1818. sz. a.

Mindenféle kelmét, mindenféle színű festésre, jótállással hogy nem fog és szét nem hull, simára és mintára az illendő árban elfogad. Férfi ruha egészben festésénél kezeskedik a jó színért. Férfi ruhát gyökeresen tisztít olcsó árban. Finom ruhakékitő Jávai Indigóból készült liter számra kapható. Férfi ruha bontatlan állapotban festetik.

Mély tisztelettel

Färber Dávid

kelme festő.

Szálloda és kávéház

bérbeadó!

Ermihályfalván, a város kellő közepén, a legnagyobb forgalmu helyen, egy ujonnan épült emeletes ház

szálloda és kávéház-

nak berendezve, mely 8 vendégszobát, tágas éttermet és szép nagy kávéházat és ezekhez való mellékkeliséget foglal magában f. évi november hó 1-től bérbe kiadó.

Ugyanezen épületben 3 szép tágas helyiség szintén bérbe adó

Ajánlatok intézendők:

Tolnay J.

Ermihályfalva.

SEIDL GYULA

gépgyáros és kútfúró mester
ki szabadalmazott víznyomásu
gyorsfúró készülékével Debreczen-
ben és vidékén 2 év alatt

50 jó ivóvizet
szolgáltató

furt kutat készített

ajánlja magát a tisztelt közönség
b. pártfogásába.

A megrendeléseket jutányos árban
és gyorsan foganasítja, szavatol

egészséges jó ivóvizért

s a kialakított ár csakis ez eset-
ben fizetendő.

Bővebb felvilágosítással szolgál és
megrendeléseket elfogad

Szepessy Gusztáv

Péterfia, ajtó-utca 852. sz.
délelőtt 10 órától 12-ig.

GYENES LAJOS

Debreczen, főtér, városházépület.

Ajánlja az őszi idényre:
Női ruha szöveteket és diszeket,

Divatos fekete kelméket,

Jó mosó velezeket,
Hauschild kötő pamutot,

Jäger kötő gyapjút,

Jó szabásu fűzőt (Mieder)

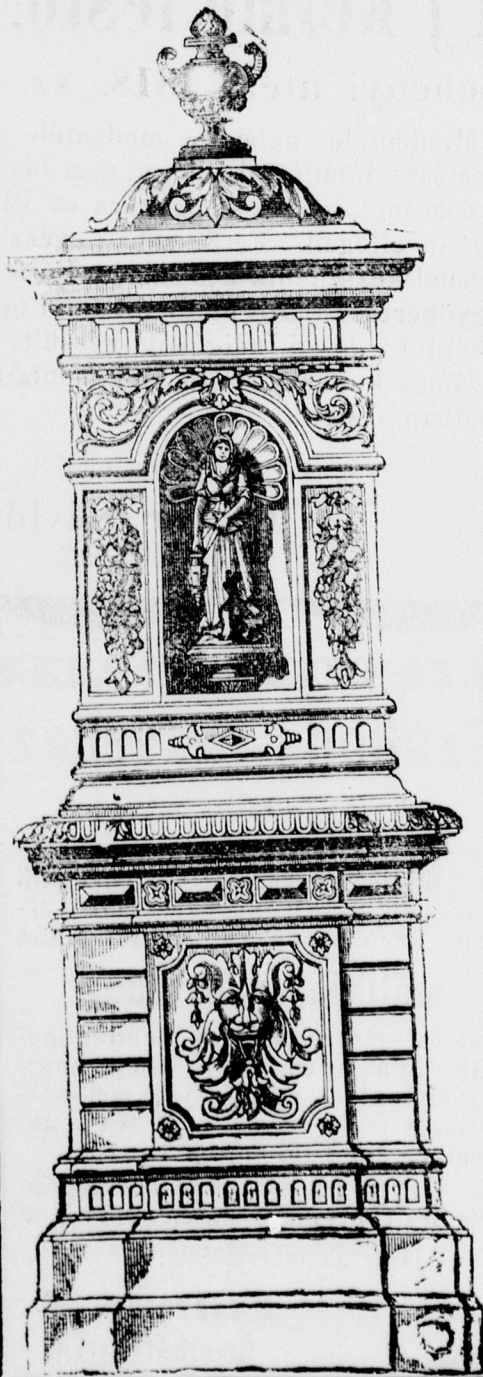
Himalay, berliner kendőket és Escharpokat,
Férfi fehérneműket, nyakkendőket és Esernyőket.

Jaegar alsó ing és nadrágokat,

Sírkoszorúk 55 krajczártól feljebb.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Női ruhák elkészíttetését elvállalom

LEGNAGYOBB

AGYAG- és

porcellánkályha-raktár

A VILÁGHIRŰ

BUDWEIZI GYÁRTMÁNYBA,

legolcsóbb árak mellett

TÓTH GYULA

vas nagykereskedőnél

DEBRECZENBEN,

a városháza sarkán.

Ugyanitt megrendelhető a „Caligráf”

AMERIKAI IRÓGÉP.

Intézeteknek, nagykereskedők, oly egyéneknek is, kik rövidlátók, gyenge-szeműek,
fogyatékos kezüek, szűkmellűeknél az egészségtelen előregörbülés, e gép használata
mellett megszűnt.